

Διαφοροποίηση της διδασκαλίας στην τάξη

Πολλοί καθηγητές αναρωτιούνται: *Πως να κάνω μάθημα σε μια τάξη όπου το επίπεδο των μαθητών είναι διαφορετικό*; Το νέο βιβλίο "Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας" της Carol Tomlinson, εκδόσεις "Γρηγόρη" σε συνδυασμό με το βιβλίο "[Λιδάσκοντας μαζί, Μαθαίνοντας μαζί](#)" δίνει συγκεκριμένες απαντήσεις και αποτελεί πρόκληση για τους εκπαιδευτικούς που θέλουν να "δοκιμάσουν" κάτι συναρπαστικό στην τάξη.

Όσοι συνάδελφοι διαβάσουν το βιβλίο και επιθυμούν να εφαρμόσουν τις ιδέες του πιλοτικά στην τάξη, μπορούν να επικοινωνήσουν με το Σύμβουλο Αθανάσιο Κονταξή (kontaxisATsch.gr - όπου "ΑΤ" γράψετε "@"), ώστε να σχεδιάσουν μαζί ένα πιλοτικό πρόγραμμα και να αξιολογήσουν το αποτέλεσμα.

Σύμφωνα με τον Howard Gardner, "Το μεγαλύτερο λάθος που γινόταν στη διδασκαλία κατά τους προηγούμενους αιώνες, ήταν η αντιμετώπιση όλων των παιδιών ως παραλλαγών του ίδιου ατόμου. Ως αποτέλεσμα, οι εκπαιδευτικοί θεωρούσαν ότι ήταν λογικό να διδάσκουν στους μαθητές τα ίδια θέματα με τον ίδιο τρόπο".

Το βιβλίο "Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας" υποστηρίζει ότι οι μαθητές διαφέρουν ως προς την **ετοιμότητα**, το **ενδιαφέρον** και το **μαθησιακό τους προφίλ**, γεγονός που υποχρεώνει τον καθηγητή να προσεγγίζει τον κάθε μαθητή με διαφορετικό τρόπο.

"Ο μαθησιακός πληθυσμός έχει αλλάξει εντυπωσιακά κατά τη διάρκεια του τελευταίου μισού αιώνα ή και περισσότερο. Σήμερα αναμένεται ότι όλα τα παιδιά θα φοιτήσουν στο σχολείο ανεξάρτητα από φύλο, κοινωνικοοικονομική θέση, φυσική ή διανοητική κατάσταση. Κάποτε δε φοιτούσαν όλα τα παιδιά στο δημόσιο σχολείο. Τα παιδιά με σωματική αναπηρία και σοβαρά μαθησιακά προβλήματα έμεναν στο σπίτι. Τα παιδιά από φτωχές οικογένειες, συμπεριλαμβανομένων και των νέων μεταναστών, εργάζονταν στα εργοστάσια ή σε άλλες εργασίες για να βοηθήσουν την οικογένειά τους. Τα παιδιά της υπαίθρου ασχολούνταν με τις αγροτικές εργασίες και δεν έρχονταν στο σχολείο. Τα παιδιά πολύ πλούσιων οικογενειών είχαν δασκάλους στο σπίτι ή πήγαιναν σε οικοτροφεία που λειτουργούσαν αποκλειστικά για αυτά.

Διδάσκουμε παιδιά που, καλώς ή κακώς (πιθανώς και τα δύο), είναι γόνοι της ηλεκτρονικής εποχής. Ο κόσμος τους είναι μεγαλύτερος και μικρότερος από αυτόν των προηγούμενων εποχών. Ξέρουν περισσότερα πράγματα αλλά καταλαβαίνουν λιγότερα από αυτά που ξέρουν. Έχουν συνηθίσει στη γρήγορη και έτοιμη ψυχαγωγία. Ωστόσο η φαντασία τους είναι λιγότερο αναπτυγμένη. Πρέπει να αντιμετωπίσουν πραγματικότητες και προβλήματα που σε προηγούμενη εποχή θα ήταν άγνωστα στα παιδιά. Και όμως πολλά από αυτά τα παιδιά έχουν εμφανώς λιγότερη στήριξη στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν αυτά τα προβλήματα. Οι σημερινοί νέοι νιώθουν άνετα και επιζητούν να χρησιμοποιήσουν την τεχνολογία. Ωστόσο αυτή η τεχνολογία φοβίζει πολλούς από τους ενήλικες οι οποίοι έχουν την ευθύνη να διαμορφώσουν το μαθησιακό περιβάλλον των νέων ανθρώπων.

Σήμερα έρχονται στο σχολείο παιδιά με αυξημένη διαφορετικότητα, φέρνοντας μαζί τους ένα μεγαλύτερο φάσμα εμπειριών και αναγκών. Πολλά από αυτά τα παιδιά στερούνται αυτά που κάθε παιδί απολαμβάνει στα πρώτα χρόνια της ζωής του και τα οποία κάποτε ο εκπαιδευτικός θεωρούσε δεδομένα. Μερικά από τα παιδιά αυτά είναι ευνοημένα από το οικογενειακό τους περιβάλλον και άλλα καταδικασμένα. Επιπλέον υπάρχει χάσμα μεταξύ των παιδιών που έχουν ωφεληθεί από τις πλούσιες εμπειρίες της παιδικής ηλικίας και εκείνων που δεν είχαν τις ίδιες ευκαιρίες.

Πολλοί από τους σημερινούς μαθητές προέρχονται από οικογένειες οι οποίες τους προσφέρουν ελάχιστη στήριξη και ενθάρρυνση. Αυτοί οι μαθητές έχουν τεράστιες δυνατότητες μάθησης. Έρχονται όμως στο σχολείο με ελάχιστες δυνατότητες επιτυχίας λόγω έλλειψης εμπειριών, στήριξης, προτύπων και μελλοντικών σχεδίων. Αν είχαν τις πιο πάνω προϋποθέσεις, η εκπαίδευση θα λειτουργούσε ως θεμελιώδης σχεδία της ζωής τους. Από την άλλη, πολλοί άλλοι μαθητές προσέρχονται στο σχολείο με δεξιότητες και γνώσεις οι οποίες, σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα, είναι κατά μήνες ή έτη πιο πάνω από το αναμενόμενο επίπεδο.

Τα σχολεία πρέπει να ανήκουν και στις δύο παραπάνω ομάδες παιδιών. Οι εκπαιδευτικοί μιλούν συχνά για την ισότητα ως κάτι που αφορά τα παιδιά της πρώτης ομάδας και για εξαιρετική επίδοση ως ζήτημα που αφορά τη δεύτερη. Στην πραγματικότητα ισότητα και εξαιρετική επίδοση πρέπει να είναι η πρώτη προτεραιότητα για όλα τα παιδιά.

Οι αρχές που διέπουν τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας σύμφωνα με το βιβλίο είναι:

- Ο εκπαιδευτικός επικεντρώνεται στα ουσιώδη
- Ο εκπαιδευτικός ανταποκρίνεται στη διαφορετικότητα των μαθητών
- Η αξιολόγηση και η διδασκαλία είναι αλληλένδετες

Ενδεικτικά, επισυνάπτουμε τον παρακάτω πίνακα, όπου γίνεται σύγκριση της παραδοσιακής τάξης με την τάξη όπου η διδασκαλία διαφοροποιείται. Το βιβλίο περιέχει πλήθος παραδειγμάτων και υποδείξεων και μπορεί να αποτελέσει ένα πραγματικό "εργαλείο" για τον εκπαιδευτικό.

Παραδοσιακή αίθουσα διδασκαλίας	Αίθουσα διδασκαλίας με διαφοροποίηση της εργασίας
Οι διαφορές των μαθητών αγνοούνται ή αντιμετωπίζονται όταν είναι προβληματικές	Οι διαφορές των μαθητών μελετώνται ως βάση για τον προγραμματισμό
Η αξιολόγηση γίνεται συνήθως στο τέλος για να διαπιστωθεί "ποιός απέκτησε τη γνώση"	Η αξιολόγηση είναι συνεχής και διαγνωστική με σκοπό την προσαρμογή της διδασκαλίας στις ανάγκες των μαθητών
Επικρατεί σχετικά στενή αντίληψη για την νοημοσύνη	Γίνεται αποδεκτό ότι η νοημοσύνη έχει πολλαπλές μορφές
Υπάρχει ένας και μοναδικός ορισμός για την ιδέα "εξαιρετική επίδοση"	Η εξαιρετική επίδοση καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από την πρόοδο που σημειώνει ο μαθητής με κριτήριο το σημείο που ξεκίνησε
Σπάνια λαμβάνεται υπόψη το ενδιαφέρον των μαθητών	Οι μαθητές συχνά καθοδηγούνται ώστε να κάνουν μαθησιακές επιλογές με βάση τα ενδιαφέροντά τους
Λίγες επιλογές, οι οποίες προσιδιάζουν στο μαθησιακό προφίλ των μαθητών λαμβάνονται υπόψη	Παρέχονται πολλές επιλογές ανάλογες με το μαθησιακό προφίλ
Κυριαρχεί η διδασκαλία προς ολόκληρη την τάξη	Χρησιμοποιούνται πολλές διδακτικές ρυθμίσεις
Η κάλυψη του εγχειριδίου και του αναλυτικού προγράμματος κατευθύνει τη διδασκαλία	Η ετοιμότητα, το ενδιαφέρον και το μαθησιακό προφίλ των μαθητών διαμορφώνουν τη διδασκαλία
Η μάθηση εστιάζεται στην απομνημόνευση γεγονότων και την απόκτηση δεξιοτήτων	Η μάθηση εστιάζεται στη χρήση βασικών δεξιοτήτων για την αντίληψη και κατανόηση βασικών εννοιών και αρχών
Κανόνας είναι η ανάθεση μιας και μοναδικής εργασίας	Κανόνας είναι η ανάθεση εναλλακτικών μορφών εργασίας
Ο χρόνος είναι καθορισμένος και δεν μπορεί εύκολα να διαφοροποιηθεί	Ο χρόνος χρησιμοποιείται ευέλικτα, σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών
Επικρατεί ένα και μοναδικό εγχειρίδιο	Παρέχονται πολλαπλά υλικά
Μπορεί να αναζητηθεί μια και μοναδική ερμηνεία ιδεών και γεγονότων	Αναζητούνται συστηματικά πολλαπλές προσεγγίσεις στις ιδέες και τα γεγονότα
Ο εκπαιδευτικός κατευθύνει τη μαθησιακή συμπεριφορά των μαθητών	Ο εκπαιδευτικός διευκολύνει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών, ώστε να ανεξαρτητοποιηθούν περισσότερο ως μανθάνοντες
Ο εκπαιδευτικός λύει προβλήματα	Οι μαθητές αλληλοβοηθούνται και μαζί με τον εκπαιδευτικό λύουν προβλήματα
Ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί κοινά κριτήρια για την αξιολόγηση όλων των μαθητών	Οι μαθητές συνεργάζονται με τον εκπαιδευτικό για να θέσουν μαθησιακούς στόχους για ολόκληρη την τάξη αλλά και για κάθε μαθητή ξεχωριστά
Συχνά χρησιμοποιείται μια και μοναδική μορφή αξιολόγησης	Οι μαθητές αξιολογούνται με πολλαπλούς τρόπους

Σημειώνουμε ότι, σύμφωνα και με τα παραπάνω, όταν αναφερόμαστε στη διαφοροποίηση της διδασκαλίας στην τάξη δεν εννοούμε αποκλειστικά πιο εύκολα θέματα για τους μαθητές με αδυναμίες (δηλαδή αναπαραγωγή μαθησιακών ανισοτήτων), ούτε απλή προσαρμογή στις εμπειρίες τους (δηλαδή αναπαραγωγή κοινωνικών ανισοτήτων). Στα στοιχεία της διδασκαλίας και της μάθησης που επιδέχονται διαφοροποίηση, προκειμένου να προσαρμοστούν στα μαθησιακά δεδομένα του μαθητή, συγκαταλέγονται το περιεχόμενο της μάθησης, το επίπεδο αφαίρεσης και ο βαθμός πολυπλοκότητας της μάθησης, ο ρυθμός μάθησης, οι διαδικασίες προσέγγισης του μαθησιακού αντικειμένου, ο βαθμός καθοδήγησης στη μάθηση, οι τρόποι αναπαράστασης της γνώσης.

Σχετικό άρθρο:

[Εργασίες και Δραστηριότητες μαθητών, ως εναλλακτικοί τρόποι προσέγγισης - αξιολόγησης γνώσης](http://users.sch.gr/kontaxis/paidagogika/1502egasies.htm)
<http://users.sch.gr/kontaxis/paidagogika/1502egasies.htm>

[Δείτε περισσότερα Παιδαγωγικά θέματα](#)